

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Ужгородський національний університет
Інститут законодавства Верховної Ради України
Західний регіональний науковий центр НАПрН України
Пан-Європейський університет (Словаччина)
Трнавський університет (Словаччина)
Жешувський університет (Польща)
Центр україно-європейського наукового співробітництва
Ліга студентів Асоціації правників України
Європейська асоціація студентів права

Uniwersytet Rzeszowski

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

PANEURÓPSKA VYSOKÁ ŠKOLA

ЗАКАРПАТСЬКІ ПРАВОВІ ЧИТАННЯ

*Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції
(19-21 квітня 2018 року, м. Ужгород)*

Том 1

Ужгород – 2018

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Uzhhorod National University
Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine
Western Regional Science Center of the NALS of Ukraine
Pan-European University (Slovakia)
University of Trnava (Slovakia)
University of Rzeszów (Poland)
Center of Ukrainian-European scientific cooperation
Student League of Ukrainian Bar Association
European Law Students' Association

Uniwersytet Rzeszowski

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

TRANSCARPATHIAN LEGAL READINGS

*Materials of the 10-th International Scholarly Conference
(April 19-21, 2018, Uzhhorod)*

Chapter 1

Uzhhorod – 2018

Рекомендовано до друку Вченою радою Ужгородського національного університету
(протокол № 4 від 13 квітня 2018 року)

Редакційна колегія:

Смолянка В.І. – ректор Ужгородського національного університету, д.м.н., професор; **Копиленко О.Л.** – директор Інституту законодавства Верховної Ради України, академік НАН України, академік НАПрН України, д.ю.н., професор; **Гришук В.К.** – Голова Західного регіонального наукового центру НАПрН, академік НАПрН України, д.ю.н., професор; **Elżbieta Feret** – dean of the Faculty of Law and Administration of the University of Rzeszów, dr hab., prof. UR; **Julius Kovach** – doc. JUDr., CSc, Paneurópska vysoká škola; **Barzó Tímea** – head of department, associate professor in the University of Miskolc, Dr., PhD; **Andrea Olsovska** – doc. JUDr. Mgr. Ph.D., Dean of the Law Faculty of the University of Trnava; **Michaela Moravchikova** – ThLic. Mgr. Th.D., Vice-Dean of the Law Faculty of the University of Trnava; **Сливка О.Г.** – перший проректор УжНУ, д.ф.-м.н., професор; **Рогач О.Я.** – проректор із науково-педагогічної роботи УжНУ, д.ю.н., професор; **Лазур Я.В.** – декан юридичного факультету УжНУ, д.ю.н., професор; **Лемак В.В.** – суддя Конституційного суду України, професор кафедри теорії та історії держави і права УжНУ, д.ю.н., проф., член-кор. НАН України; **Бисага Ю.М.** – зав. кафедри конституційного права та порівняльного правознавства УжНУ, д.ю.н., професор; **Савчин М.В.** – директор НДІ порівняльного публічного права та міжнародного права УжНУ, д.ю.н., професор; **Андрушко А.В.** – доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент; **Белов Д.М.** – професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства УжНУ, д.ю.н., професор; **Білаш О.В.** – заступник декана юридичного факультету УжНУ, к.ю.н., доцент; **Булеца С.Б.** – завідувач кафедри цивільного права та процесу УжНУ, д.ю.н., доцент; **Динис Г.Г.** – зав. кафедри міжнародного права УжНУ, к.ю.н. доцент; **Карабін Т.О.** – зав. кафедри адмін., фінанс. та інформ. права УжНУ, д.ю.н., доцент; **Котляр О.І.** – доцент кафедри міжнародного права УжНУ, к.ю.н. доцент; **Ленгр Я.І.** – професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства УжНУ, д.ю.н., доцент; **Менджул М.В.** – доцент кафедри цивільного права та процесу, к.ю.н., доцент; **Переш І.Є.** – в.о. зав. кафедри теорії та історії держави і права УжНУ, к.ю.н., доцент; **Рошканюк В.М.** – зав. кафедри господарського права УжНУ, к.ю.н., доцент; **Свида Т.О.** – доцент кафедри міжнародного права УжНУ, к.ю.н. доцент; **Семерак О.С.** – професор кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., професор; **Сідак М.В.** – професор кафедри господарського права УжНУ, д.ю.н., професор; **Сливка О.О.** – заступник декана юридичного факультету УжНУ, к.ю.н.; **Ступник Я.В.** – завідувач кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н. доцент; **Трачук П.А.** – професор кафедри адмін., фінанс. та інформ. права УжНУ, к.ю.н., професор; **Фрідманський Р. М.** – заступник декана юридичного факультету УжНУ, к.ю.н., доцент; **Черевко П.П.** – заступник декана юридичного факультету, к.ю.н., доцент; **Чепис О.І.** – доцент кафедри цивільного права та процесу, к.ю.н., доцент; **Фазикш В.Г.** – к.ю.н., професор кафедри цивільного права та процесу; **Ярема В.І.** – професор кафедри господарського права УжНУ, д.екон.н., професор; **Величко П.О.** – в.о. голови студентської ради юридичного факультету; **Земанек В.В.** – магістрант юридичного факультету УжНУ; **Дьордь В.В.** – магістрант юридичного факультету УжНУ

Органітет Х Міжнародної науково-практичної конференції «Закарпатські правові читання» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники та їхні наукові керівники.

Elżbieta Feret, Paweł Majka. LEGAL GUARANTEES OF FINANCIAL SECURITY OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN POLAND – THESES	183
Карабін Т.О. АКТИ ПЛАНУВАННЯ ЯК ОКРЕМИЙ ВИД АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТІВ	189
Когут М.Г. ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ. АНАЛІЗ ЇХ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ	193
Костецька М.М. ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД	197
Mania K. KILKA UWAG NA TEMAT STYPENDIUM SPECJALNEGO DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	202
Панчишин Р.І. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНА МЕТА РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	206
Сливка О.О., Шекмар А-О.В. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ	211
Трачук П.А. ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ТА ПРИНЦИП СТРИМУВАНЬ І ПРОТИВАГ	216
Шелевер Н.В. НОВЕЛИ КОДЕКСУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ	220
Krzysztof Wiączek. POSTĘPOWANIE W SPRAWACH WYDAWANIA ZAŚWIADCZEŃ NA PRZYKŁADZIE REGULACJI PRAWNYCH OBOWIĄZUJĄCYCH W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	224
Секція V. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО	233
Булеца С.Б. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТА	233
Громчевська Н.В. ОСОБЛИВОСТІ НОТАРІАЛЬНОГО ПОСВІДЧЕННЯ ЗГОДИ НА ВІДЧУЖЕННЯ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ, ВЛАСНИКАМИ ЯКИХ Є ДІТИ, ТА В ЯКИХ ПРОЖИВАЮТЬ АБО ЗАРЕЄСТРОВАНІ ДІТИ	237
Давидова Н.О. ПРАВО НА АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ ЯК ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО	241
Кампі О.Ю. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА РИНКОВОГО САМОРЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ	245
Косигіна А.Є. ГРОМАДСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО	248
Манзюк В.В. ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН ЗА УЧАСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	251
Менджул М.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПРАВА НА СІМ'Ю	254
Ревуцька І. Е. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ЗАРЕЄСТРОВАНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ	258
Розгон О. В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ДО ТА ПІСЛЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ЇЇ БАТЬКІВ	268

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ. АНАЛІЗ ЇХ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ

Когут М.Г.,

*асистент кафедри господарського права
ДВНЗ «УжНУ»*

Ще в минулому ХХст. непрямі податки розглядалися в більшості лише з негативної точки зору. Однак, в сучасних умовах характеризувати непрямі податки тільки як фінансовий тягар для населення – неправильно, так як такими є всі податки. Мова може йти тільки про одне: наскільки вони торкаються різних верств населення та як виконують своє призначення.

Якщо говорити про переваги непрямих податків, то це, в першу чергу, пов'язано з їх роллю у формуванні доходів бюджету. Однак, мова не йде про те, що непрямі податки не виконують регулюючої функції. При правильному їх використанні, такі податки стають ефективним засобом регулювання економіки.

Для детальнішого аналізу пропонованої проблематики, слід розглянути такі особливості непрямих податків:

1) Непрямим податкам характерне швидке надходження до бюджету. Адже схема надходження доволі проста: відбулась реалізація – проводиться перерахування ПДВ та акцизного податку в бюджет. Це, в свою чергу, дає кошти для фінансування витрат.

2) Так як непрямі податки охоплюють товари громадського споживання та послуги, то існує висока вирогідність їх повного або майже повного надходження, тоді як припинення процесу споживання таких товарів та послуг неможливе.

3) Споживання більш-менш рівномірне у територіальному розрізі, а тому непрямі податки знімають напругу в міжрегіональному розподіленні доходів. Якщо доходи бюджету базуються на доходах підприємств, то внаслідок нерівномірності економічного розвитку виникає проблема нерівноцінності доходної бази різних бюджетів. Без використання непрямих податків виникають труднощі в збалансуванні місцевих бюджетів, що при існуючій реформі децентралізації в Україні має вагомe значення.

4) Непрямі податки суттєво впливають на саму державу. Використовуючи всі свої можливості та інструменти, вона повина забезпечувати певні умови для розвитку виробництва та сфери послуг, так як чим більше обсяг реалізації тим більші надходження до бюджету.

Проблемою тут може бути лише правильний вибір товарів на які розповсюджуються непрямі податки.

5) Непрямі податки впливають на попит споживачів. При вмілому їх використанні держава може регулювати процес споживання, стимулюючи його в одному напрямку та стримуючи в іншому. Однак тут теж існують деякі обмеження. Встановлення більш високих ставок тільки на товари першої необхідності та предмети розкоші звужує сферу непрямого оподаткування та зменшує податкові надходження в бюджет. Навпаки, навіть невисокий рівень непрямого оподаткування товарів щоденного попиту забезпечить державі постійні та стабільні надходження, так як постійним, стабільним та значним є суспільне споживання¹.

6) Для непрямих податків характерна така прямопропорційна залежність: якщо зростає чисельність населення та його добробут – зростає і дохід держави;

7) Шляхом регулювання ставок непрямих податків здійснюється стримуючий вплив на споживання товарів, шкідливих для здоров'я і моральності населення;

8) Зручність сплати непрямих податків, яка полягає у тому, що вони характеризуються близькістю до місця внесення, відсутністю втрати часу при внесенні, не мають примусового характеру, не потребують накопичення певних коштів.

Поряд з цим, не можна абстрагуватись і від тих недоліків, що привносяться в податкову систему необґрунтованим використанням непрямих податків. Головний з них, що, зрештою, послужив однією з основних причин критики з боку науковців та практиків, – це відсутність безпосередньої залежності від розміру доходів платників, тобто, так званий регресивний характер. К. Маркс вважав податки на споживання податками на бідних, а тому гостро їх засуджував. Групи осіб з низьким рівнем доходу в якості податку в ціні споживчих товарів сплачують більшу частку свого доходу порівняно з високодохідними групами. Тому проблема забезпечення ефективності введення цих податків повинна враховувати величину диференціації населення за рівнем доходів та відносну частку низькооплачуваних категорій населення².

---

¹ Кучерявенко М.П. Податкове право України: Академічний курс: Підручник./ М.П.Кучерявенко. — Х.:Право. – 2012. – С.118

² Кучерявенко М.П. Податкове право України: Академічний курс: Підручник./ М.П.Кучерявенко. — Х.:Право. – 2012. – С.54

Соціальна несправедливість непрямих податків може певною мірою нейтралізуватися державою шляхом вилучення товарів першої необхідності з кола оподатковуваних. Але виникає суперечність: адже швидкість надходження податків, стабільність і рівномірність забезпечуються саме оподаткуванням товарів широкого вжитку. Тому державі необхідно якнайповніше врахувати інтереси усіх членів суспільства, прийти до компромісного розподілу податкового тягаря.

Платниками непрямих податків є продавці товарів, робіт, послуг. Ними можуть бути: фізичні особи (населення); юридичні особи; фізичні особи — суб'єкти господарської діяльності; організації, установи, що не є суб'єктами господарювання. Населення сплачує непрямі податки зі своїх власних доходів. Відтак більше податків сплачують ті категорії населення, що більше споживають товарів, мають більш високі доходи.

Достатньо складним є вплив непрямих податків на фінансову діяльність суб'єктів господарювання. Останні є платниками непрямих податків, коли вони купують товари, роботи, послуги. Водночас суб'єкти господарювання, реалізуючи товари, роботи, послуги, у складі виручки від реалізації одержують на свої рахунки певні суми непрямих податків, сплачених покупцями (споживачами)¹. При цьому вплив непрямих податків на фінансову діяльність суб'єктів господарювання залежить від багатьох обставин і чинників. Вплив непрямих податків на фінансову діяльність, фінансовий стан суб'єктів господарювання залежно від сфери їхньої діяльності виявляється по-різному. Тому є певні особливості впливу непрямих податків на діяльність підприємств виробничої сфери (з урахуванням галузі), тих, які займаються торгово-посередницькою діяльністю, тих, що надають послуги (у тім числі фінансові).

Ще раз потрібно виокремити таку характерну особливість непрямих податків, як їх базова роль при формуванні державного бюджету країни. Доходи бюджету відображають економічні відносини, що виникають між державою та підприємствами, організаціями та громадянами в процесі формування державного фонду держави. Формою проявлення цих економічних відносин слугують різні види платежів підприємств, організацій та громадян у державний бюджет, а їх матеріально-речовим втіленням – грошові кошти, мобілізовані в бюджетний фонд. Бюджетні доходи, з одного боку є результатом розподілен-

¹ Податкове право: Навч. посіб./Греца Я.В., Ярема В.І., Бисага Ю.М., Сідак. В. - К.: Знання. - 2012. – С.64

ня вартості суспільного продукту між різними учасниками процесу відтворення, а з іншого – виступають об'єктом подальшого розподілу сконцентрованої в руках держави вартості, бо остання використовується для формування бюджетних фондів територіального, галузевого та цільового призначення¹. І, власне непрямі податки виступають класичною формою стабільних платежів.

Незважаючи на критику з боку багатьох економістів, непрямі податки доволі широко використовуються в усьому світі, оскільки при відносно простому механізмі їх стягнення вони забезпечують стабільні й суттєві доходи держави та ухилитися від їх сплати важко. Крім того, психологічно ці податки сприймаються платниками легше, ніж прямі, адже вони приховані у ціні товару, роботи, послуги. Тому платник податку в момент його сплати не завжди усвідомлює, що сплачує податок державі.

Однак, слід усвідомлювати також той факт, що непрямі податки можуть бути максимально ефективними лише при правильному їх поєднанні з прямими податками. Не так важливо який з двох видів матиме більшу перевагу в податковій системі країни, важливим є їх взаємодія і правильний розподіл податкового тягара на всі верстви населення, що сприятиме стабільному наповненню бюджетів усіх рівнів та економічному благополуччю держави.

Список використаних джерел:

1. Кучерявенко М.П. Податкове право України: Академічний курс: Підручник./ М.П.Кучерявенко. — Х.:Право. – 2012. – 528с.
2. Податкове право. Навчальний посібник / за ред. О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров. С.М. Попова. - К.:Центр учбової літератури. - 2012. – 312 с..
3. Податкове право: Навч.посіб./Греца Я.В., Ярема В.І., Бисага Ю.М., Сідак .В., - К.: Знання. - 2012. – 384 с.

---

¹ Податкове право. Навчальний посібник / за ред. О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров. С.М. Попова. - К.:Центр учбової літератури. - 2012. – С.218.